

1 8 9 6

ПРОГРАМА

на проф. Божидар Бончев
кандидат за Ректор на
Националната художествена академия
за периода 2020 – 2024 г.

Уважаеми колеги,

Заставам пред вас с твърдата си убеденост и загриженост за развитието на Националната художествена академия, като водещ образователен център в областта на изобразителните изкуства у нас. Визирайки проблема от гледната точка на националното и европейското, историята на нашата национална институция, е пример за непрекъснатото развитие на образованието по изкуства и стремежа и ентузиазма на приобщените в това дело, да се променят и адаптират към ситуации възникнали от исторически социален или политически характер. Считам, че в днешния ден, в ситуацията в която се намираме, ни предизвиква за нови промени! Вярвам, че един спокоен и аналитичен поглед към мястото целите и задачите на нашата институция в контекста на европейските образователни практики ще ни помогне да прекрачим прага на новото хилядолетие и макар и със закъснение да поставим националното ни образование по изкуства в контекста на световната практика.

Структурата на НХА в днешния си вид е формирана фактически някъде в средата на 50-те години на миналия век, в условията на

цялостните промени настъпили в България след преврата на 9.IX.1944 г. В периода на 60-те се формират нови предназначения пред строящия се социализъм изискващ подготовка на специалисти необходими за соц. промишленост и пропагандата. На практика след 70-те години структурата на НХА е непроменена до днес. Днешната НХА с двата си факултета и 18 катедри е достигнала етапа на невъзможност да се развива в условията на съвременната художествена практика, почива на инерцията на 123 годишната традиция и упорито отказва да влезе в 21 век. За мое изумление една малка, но същностна промяна в името на ФПИ, да се добави и „дизайн“, отне повече от четири години!

Считам, че е подходящ момент, предвид предстоящата акредитация на НХА, да се постави въпросът за нова структура на нашата академия съобразена с европейските и световни стандарти – обучение по ИЗКУСТВА & ДИЗАЙН! В момента катедрите в НХА са като отделни бастиони. Стоят изолирано една от друга и се отнасят антагонистично понякога помежду си, явление което се наблюдава и в двата факултета. Това създава определено напрежение и конкуренция между катедрите и поставя студентите в зависимости. Едно преосмисляне на структурата на факултетите, би помогнало тази дезинтеграция рушаща авторитета на Академията да бъде разрешена. Въобще противопоставянето на изящен и приложен факултет трябва да бъде преодоляно, като те трябва да принадлежат на един факултет – *ИЗКУСТВА* с две области /направления, катедри/ – *ИЗЯЩНИ И ПРИЛОЖНИ*.

Също така фаворитизирането на отделни катедри и личности се отразява негативно при взимането на решения на академично ниво. Да се дискутира въпроса за придобиване на широка представителност и участие на максимален брой различни членове от академичната общност. Ролята и мястото на катедра “Рисуване” трябва да се съобрази със ЗВО и препоръките на НАОА. В момента тази катедра не е акредитирана според изискванията на агенцията и нейното бъдещо функциониране трябва да намери подходящо решение.

Учебен процес и научна и художествено-творческа дейност

Едно окрупняване на катедрите, ще даде нови възможности за по-широко движение на студентите между предлаганите програми и възможност за истинско доближаване до кредитната система на обучение. Академията е длъжна да стане по отворена за собствените

си студенти като им предостави възможност свободно да черпят от богатството на образователни програми които се представят от отделните специалности.

Националната художествена академия е все още водещ образователен център в областта на изкуствата, но считам че тази позиция е силно атакувана от набиращата сила конкурентни ВУЗ. В условията на намаляващия брой кандидатстуденти без конкретни мерки, разчитайки на инерцията от запазване на статуквото тази позиция ще бъде загубена.

Необходим е нов подход в работата със средните училища по изкуства, които вече не са основният източник на потенциални студенти за НХА. Необходими са нови стратегии за привличане на кандидатстуденти с популяризиране на резултатите и дейностите на нашите студенти не само в академичното, но и в извън академичното пространство.

С откриването на Филиал на НХА в Бургас, бе сложено началото на важна стъпка в развитието на Академията. Обогащането на Филиала с нови специалности и програми ще затвърди статуса на НХА като водеща институция. Бъдещето на този Филиал, ще бъде по-пълноценно и мащабно, ако бъде обвързано с наличните творчески бази в Ахтопол и Варвара превръщайки района в културен център с национално и европейско измерение.

Академичното образование е динамичен и бързо променящ се процес. Само в рамките на последните 30 години, образованието по изкуства коренно се промени, в Европа и останалия свят, според изследванията на ELIA и други организации занимаващи се с въпроса. Създаването на адекватни програми за обучение съобразени с реализацията на завършилите студенти и приложими в реалната художествена практика, ще превърне Академията в активен участник в художествените процеси у нас, а не както до сега пасивен наблюдател. Представител на НХА участва във всички важни държавни и обществени съвети и комисии и до сега, но не изразява решения взети след общоакадемична дискусия.

Важен момент от усъвършенстването на учебната дейност е повишаване на ролята и дейността на системата за оценяване на качеството на обучение. Комисите действащи в това направление трябва непрекъснато да анализират състоянието на учебната програма

да стимулират и улесняват приемането на нови програми да направят действаща атестационната процедура като въведат диференцирано заплащане на преподавателите според получените резултати. Недопустимо е в академичния състав да участват колеги които десетки години са в перспективните планове, но не полагат усилия да прерастват, нямат художествена дейност и практика!

Повишаването на квалификацията на преподавателите, е приоритет който е необходим за съизмерването на нашата Академия с европейските стандарти. Необходимо е и създаването на общоакадемична програма за стимулиране и привличане на талантиливи студенти и докторанти и поощряване на кариерното им прерастване.

Създаването на чуждоезично обучение и програми трябва да бъде стимулирано ако искаме да привлечем чуждестранни студенти. На преподавателите водещи билингвално обучение трябва да се заплаща допълнително.

Съществено внимание трябва да се отдели за създаването на събитие, което да акцентира върху дейността на НХА показвайки я в обществото като най-значим и определящ развитието на съвременното изкуство у нас фактор. Това трябва да бъде Годишната изложба на НХА, в която всички преподаватели и студенти да показват своята годишна продукция! Участието на всички преподаватели и водещи ателиета в НХА ще бъде гаранция за високия професионализъм и качество на програмите които се предлагат за обучение и най-естествен популяризатор за нашата дейност.

Създаването на нови програми трябва да запълни съществуващите празнини в обучителни курсове в НХА. Особено в областта на Теорията на изкуството, кураториалните изследвания и арт мениджмънт. Това са конкретни художествени професии и тяхното изучаване и специализация трябва да е приоритет на НХА.

Финанси и стопанска дейност

Създаване на финансов борд, който да се грижи не само за законовото изразходване на средствата от бюджета, но и да направлява стопанската дейност на НХА в посока увеличаване на допълнителни приходи, както от наеми така и от присъщата ни дейност.

В правомощията на Ректора, съгласно чл. 32, т. 7, е да включи в екипа си финансист и артменеджър.

Академичното ръководство да се ангажира с разработване на критерии за финансово стимулиране на академичния състав и администрацията на НХА. Критериите ще бъдат разработени и утвърдени от АС и подложени на общоакадемична дискусия.

Повишаване на работната заплата с реални проценти съобразно законовите нормативи и резултатите от атестацията.

Допълнително заплащане на всички преподаватели, в чиито лекции и упражнения влизат чуждестранни студенти – например по програмата “Еразъм”.

Допълнително заплащане на всички часове над норматива, ръководства на докторанти, рецензии и пр.

Материалната база на НХА, с построяването на новата част в двора на ул. “Шипка” 1, получи нови перспективи и възможности. Тази приоритетна програма трябва да продължи в същата посока. Бъдещият ръководен екип трябва да актуализира състоянието на съществуващия сграден фонд и да намери най-рационалното решение за неговото ползване и възможност за намаляване на разходите за неговото подържане.

Международни връзки

Нашата академия трябва да изгради перспективна програма за създаване на двустранни връзки с водещи художествени училища от Европа, за взаимно признаване на програмите и дипломите. Стремежа е да се установяват връзки с най-престижните университети по изкуствата, попадащи в престижни класации както Royal College of Arts, London University of Arts, National School of Arts-Paris, Glasgow School of Arts, и др. Сегашните контакти и връзки на програмата Еразъм, са деривативни и не дават основа за качествено награждане на образованието на нашите студенти. Усилията трябва да са насочени към по-активно участие в международни проекти както на студенти, така и на преподаватели. Участието в престижни международни организации, конференции, семинари и симпозиуми трябва да бъде подкрепяно приоритетно.

Уважаеми колеги, съзнавам, че тази концепция е твърде радикална за мнозина от вас. Съзнателно оставям въпросите за материалната база, контактите с обществеността, студентските общежития и прочие за решаване в процеса на ново реструктуриране на НХА. Искрено се надявам началото на съществени промени да започне, макар и поетапно със следващото ръководство. Считам, че сред колегията има способни хора с визия за бъдещето, с качества да отстояват високи стандарти в нашата професия, с желание да постигнат истинност.

За Промяна!

Не на статуквото!

Приоритети

Създаване на съвременна структура /нови факултети на НХА/, актуална за 21 век, и учебни програми, които да са адекватни на художествените практики. Водещо място в академичното обучение да се дава на създателите на програмите, които всъщност привличат студентите.

Да се въведе система на управление, която да включва на всички нива широко обсъждане на различни мнения, прозрачност и откритост при вземане на решения.

Пълно и всеобхватно използване на потенциала на Академията за промотиране и реализация на създаваните от студенти и преподаватели художествени произведения. Да се назначи артмениджър.

Плановото кадрово обезпечаване на академичните програми на конкурсен принцип ще е гаранция за постигане на високи резултати.

Управлението на финансите да се извършва от помощник ректор по финансовите въпроси.

Създаване на условия за истинско прилагане на кредитна система от студентите и възможност за свободно избиране на програми за обучение.

Въвеждане на програми за обучение на чужд език с цел привличане на студенти от чужбина.

